

Менеджмент

УДК 330.341.1:334.72(477.7)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20459193>

Особливості інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору Причорномор'я та напрями його удосконалення

Уманець Тетяна Василівна

доктор економічних наук, професор, завідувачка відділу розвитку підприємництва, ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», <https://orcid.org/0000-0002-8852-4540>

Карпінська Ганна Володимирівна

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу розвитку підприємництва, ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», <https://orcid.org/0000-0003-4896-1866>

Федоров Ігор Анатолійович

аспірант відділу розвитку підприємництва, ДУ «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», <https://orcid.org/0009-0009-2240-4595>

Прийнято: 13.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: Метою статті є дослідження особливостей інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору регіону Причорномор'я, виявлення тенденцій його

функціонування та обґрунтування практичних рекомендацій щодо його удосконалення в умовах цифровізації та повоєнного відновлення економіки.

У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: системний підхід — для розгляду інституційно-інфраструктурного забезпечення як цілісної системи; порівняльний аналіз — для оцінки розвитку інноваційної інфраструктури в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях; статистичний аналіз — для узагальнення динаміки елементів інноваційної інфраструктури; структурно-функціональний метод — для визначення ролі окремих інституцій у формуванні інноваційної екосистеми; метод узагальнення — для формування практичних рекомендацій.

За результатами дослідження встановлено, що інституційно-інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності регіону Причорномор'я є нерівномірним та структурно незбалансованим. Доведено, що Одеська область виступає лідером за рівнем розвитку інноваційної інфраструктури, демонструючи її кількісне та якісне зростання, зокрема за рахунок розвитку індустриальних парків, кластерів та центрів інтелектуальної власності. Миколаївська область характеризується поступовим, але обмеженим розвитком інфраструктурних елементів, тоді як Херсонська область має критично низький рівень забезпеченості та фрагментарність інституційної бази. Виявлено домінування окремих інституцій підтримки при недостатньому розвитку таких елементів, як інноваційні платформи, акселераційні мережі та технологічні парки. Обґрунтовано необхідність трансформації інфраструктури у більш гнучкі, цифровізовані та інтегровані форми.

Висновки. *Запропоновано комплекс практичних заходів щодо удосконалення інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору Причорномор'я, зокрема:*

переорієнтацію наукового потенціалу на комерціалізацію розробок, створення єдиної цифрової платформи інноваційних проєктів, формування мережі галузевих акселераторів, розвиток корпоративних лабораторій та дуальних освітніх програм, а також модернізацію технологічних парків у форматі Smart-Tech Park. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме підвищенню активізації інноваційної підприємницької діяльності, посиленню взаємодії науки та бізнесу та формуванню конкурентоспроможної інноваційної екосистеми.

***Ключові слова:** інноваційна інфраструктура, інноваційний розвиток, комерціалізація інновацій, цифрова платформа, акселератори, Smart-Tech Park.*

Institutional and infrastructural support for innovation activity of the entrepreneurial sector in the Black Sea Region: features and directions for improvement

Tetyana Umanets,

Doctor of Economics Sciences, Professor, Head of the Department of Entrepreneurship Development, State Institution «Institute of Market and Economic & Environmental Research of the National Academy of Sciences of Ukraine», <https://orcid.org/0000-0002-8852-4540>

Hanna Karpinska,

PhD in Economics, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Entrepreneurship Development, State Institution «Institute of Market and Economic & Environmental Research of the National Academy of Sciences of Ukraine», <https://orcid.org/0000-0003-4896-1866>

Ihor Fedorov,

Postgraduate Student of the Department of Entrepreneurship Development,
State Institution «Institute of Market and Economic & Environmental Research of
the National Academy of Sciences of Ukraine»,
<https://orcid.org/0009-0009-2240-4595>

***Abstract:** The purpose of the article is to study the features of institutional and infrastructural support for innovation activity of the entrepreneurial sector in the Black Sea region, to identify trends in its functioning, and to substantiate practical recommendations for its improvement in the context of digitalization and post-war economic recovery.*

The study employs a set of general scientific and specific methods, including: a systems approach - to consider institutional and infrastructural support as an integrated system; comparative analysis - to assess the development of innovation infrastructure in Odesa, Mykolaiv, and Kherson regions; statistical analysis - to generalize the dynamics of innovation infrastructure elements; structural and functional method - to determine the role of individual institutions in shaping the innovation ecosystem; and the method of generalization - to formulate practical recommendations.

***Results.** The study finds that the institutional and infrastructural support for innovation activity in the Black Sea region is uneven and structurally imbalanced. It is demonstrated that Odesa region is a leader in terms of innovation infrastructure development, showing both quantitative and qualitative growth, particularly due to the expansion of industrial parks, clusters, and intellectual property centers. Mykolaiv region is characterized by gradual but limited development of infrastructure elements, while Kherson region has a critically low level of support and a fragmented institutional base. The dominance of certain support institutions alongside the insufficient development of such elements as*

innovation platforms, acceleration networks, and technology parks is identified. The necessity of transforming the infrastructure into more flexible, digitalized, and integrated forms is substantiated.

Conclusions. *A set of practical measures aimed at improving the institutional and infrastructural support for innovation activity of the entrepreneurial sector in the Black Sea region is proposed. These include reorienting scientific potential toward the commercialization of research results, creating a unified digital platform for innovation projects, developing a network of sectoral accelerators, strengthening the integration of universities and business through corporate laboratories and dual education programs, and modernizing technology parks into the Smart-Tech Park format. The implementation of these recommendations will contribute to enhancing innovation-driven entrepreneurial activity, strengthening the interaction between science and business, and forming a competitive regional innovation ecosystem.*

Keywords: *innovation infrastructure, innovative development, commercialization of innovations, digital platform, accelerators, Smart-Tech Park.*

Постановка проблеми. В умовах цифровізації економіки та майбутнього повоєнного відновлення України особливої актуальності набуває питання ефективного функціонування інноваційної екосистеми на регіональному рівні. Інноваційна діяльність є визначальним фактором конкурентоспроможності економіки, забезпечуючи формування нових «точок» економічного зростання, підвищення продуктивності та адаптивності підприємницького сектору до глобальних викликів. У цьому контексті особливої уваги потребує дослідження регіонів Українського Причорномор'я, зокрема Одеської, Миколаївської та Херсонської областей, які, попри спільність географічного положення та історично сформовану економічну спеціалізацію, демонструють диференціацію розвитку наукового

потенціалу, інноваційної активності та різний рівень інституційно-інфраструктурного забезпечення. Особливо гострою є проблема нерівномірності розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення між областями регіону, що знижує загальну ефективність інноваційної діяльності та стримує формування цілісної регіональної інноваційної системи Причорномор'я. Таким чином, наукова проблема полягає у відсутності комплексного підходу до формування та розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору Причорномор'я, що відповідав би сучасним викликам цифровізації, інтеграції у глобальні інноваційні мережі та потребам повоєнного економічного відновлення. Потребує вирішення питання узгодження та інтеграції наявних інституційних і інфраструктурних елементів у єдину ефективну систему, здатну забезпечити повний інноваційний цикл — від генерації ідей до їх комерційного впровадження. Вектори подальшого аналізу та висновків статті спрямовані на оцінку сучасного стану та динаміки розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності у регіоні Причорномор'я, виявлення ключових проблем та обмежень його функціонування, а також розроблення практичних рекомендацій щодо його удосконалення, зокрема шляхом цифровізації, розвитку механізмів комерціалізації інновацій та впровадження сучасних організаційних форм підтримки підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз наукових досліджень [1-11] свідчить про формування стійкого наукового інтересу до проблем інституційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору. У сучасних працях обґрунтовується визначальна роль інституційно-інфраструктурного забезпечення як системоутворюючого чинника інноваційного розвитку, а

також доводиться наявність прямого взаємозв'язку між рівнем розвитку інноваційної інфраструктури та інвестиційною привабливістю регіонів.

Зокрема, у монографії О. С. Кириченка «Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах четвертої промислової революції» (2021р.) обґрунтовано концептуальні підходи до розвитку інноваційної діяльності в умовах Четвертої промислової революції та визначено ключову роль держави у формуванні інституційного базису інноваційного розвитку [7, с. 203, 226]. У роботі С. В. Глібка, О. В. Розгона, Ю. В. Георгієвського та ін. (2022р.) акцентовано увагу на правовому забезпеченні інноваційної діяльності та розвитку інфраструктури підтримки підприємництва. Автори підкреслюють, що стан інфраструктурного забезпечення інноваційного процесу визначає не лише рівень розвитку наукового та інноваційного потенціалу, але й ефективність комерціалізації результатів інноваційної діяльності [8, с. 48].

У статті Ю. Микитюк та В. Микитюк (2024р.) інноваційна інфраструктура розглядається як «сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують підтримку та розвиток інноваційного процесу, зокрема через діяльність науково-дослідних установ, технологічних парків та інноваційно-інвестиційних фондів». Авторами обґрунтовано, що розвиток такої інфраструктури є необхідною передумовою формування ефективної системи інноваційного управління та економічного зростання [9, с. 283].

Подальший розвиток цієї проблематики відображено у дослідженнях П. Куцика, Р. Бойка, Т. Васильціва, М. Корягіна, А. Процикевича та А. Артеменка (2025) доведено, що якість інституційного середовища та рівень розвитку інфраструктурних елементів безпосередньо визначають інвестиційну привабливість регіонів і активність підприємницького сектору [10, с. 380–381].

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Водночас у дослідженні О. Копилюк, Н. Міценко та В. Куцика (2026р.), підкреслюється значення інституційного середовища та інноваційної інфраструктури як основи технологічної модернізації малого і середнього бізнесу. Зокрема, наголошується на ролі індустріальних парків, кластерних ініціатив, центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів і цифрових платформ як інструментів інтеграції підприємств у ланцюги створення доданої вартості [11, с. 284].

Узагальнення результатів проаналізованих наукових праць дає підстави стверджувати, що дослідники переважно визнають необхідність розвитку ключових елементів інноваційної інфраструктури: технопарків, індустріальних парків, центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів, кластерів і цифрових платформ, як базової умови забезпечення ефективного інноваційного процесу, комерціалізації наукових розробок та підвищення інвестиційної привабливості регіонів.

Аналіз сучасної нормативно-правової бази свідчить про активізацію державної політики у сфері розвитку інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури, а також про поступове формування нормативних передумов для модернізації національної інноваційної системи України. Важливе місце у цьому процесі займають стратегічні та законодавчі ініціативи, спрямовані на посилення взаємодії науки, бізнесу та держави, розвиток інноваційної інфраструктури та інтеграцію України у європейський науково-інноваційний простір.

Зокрема, у проєкті Стратегії інноваційної діяльності України до 2030 року [12] серед пріоритетних напрямів визначено формування цілісної національної інноваційної системи, розвиток інноваційної інфраструктури, цифровізацію економіки та посилення кооперації між наукою, бізнесом і державою. Документ акцентує увагу на необхідності усунення інституційних бар'єрів, створення сприятливих умов для комерціалізації результатів

наукових досліджень та інтеграції національної інноваційної системи до європейського інноваційного простору. Водночас реалізація визначених стратегічних пріоритетів потребує належного організаційного та фінансового забезпечення, а також адаптації запропонованих механізмів до специфіки регіонального розвитку.

Важливим елементом удосконалення інституційного середовища є Проект Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» [13], метою якого є формування цілісної національної інноваційної екосистеми, забезпечення прозорих правил взаємодії між наукою, бізнесом та інвесторами, а також впровадження ефективних інструментів підтримки інноваційних рішень — від виникнення ідеї до виведення готового продукту на ринок. Документ передбачає вдосконалення механізмів державного стимулювання інноваційної активності, розвиток інноваційної інфраструктури, розширення фінансових інструментів підтримки та запровадження нових форм співпраці між державою, науковими установами, закладами вищої освіти, бізнесом, стартапами та інвесторами. Разом із тим положення законопроекту потребують подальшої конкретизації механізмів їх практичної реалізації на регіональному рівні, зокрема щодо координації діяльності суб'єктів інноваційного процесу, фінансування інфраструктурних проєктів та стимулювання міжсекторальної взаємодії.

Суттєвим кроком у напрямі модернізації науково-інноваційного середовища стало прийняття Верховною Радою України 25 лютого 2026 року Закону №10218 «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених» [14]. Зазначений нормативний акт спрямований на розвиток сучасної та відкритої дослідницької інфраструктури, гармонізацію українського законодавства з європейськими стандартами та посилення інтеграції України до Європейського дослідницького простору.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Законом передбачено розширення грантової підтримки через Національний фонд досліджень України, удосконалення механізмів функціонування наукових лабораторій, а також створення сприятливих умов для розвитку молодіжного наукового потенціалу та міжінституційної наукової кооперації. Водночас важливим нововведенням є запровадження повноцінної рамки функціонування дослідницької інфраструктури, зокрема визначення особливостей діяльності локальних, розподілених і віртуальних (цифрових) інфраструктур, створення Реєстру дослідницької інфраструктури та можливості формування національних консорціумів як інструменту консолідації ресурсів і наукових компетенцій.

Отже, результати аналізу нормативно-правової бази свідчать про поступове формування сучасних інституційних засад розвитку інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури в Україні. Нормативні ініціативи орієнтовані на розвиток інноваційної екосистеми, цифровізацію, підтримку дослідницької інфраструктури та посилення інтеграції науки й бізнесу. Проте більшість із них зосереджена переважно на загальнодержавному рівні та недостатньо враховує специфіку функціонування регіональних інноваційних систем, міжрегіональні диспропорції розвитку та особливості ресурсного забезпечення окремих територій. Це обумовлює необхідність розроблення комплексних регіональних механізмів інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності, адаптованих до умов цифровізації, структурних трансформацій та повоєнного відновлення економіки України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок у сфері інституційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності, результати аналізу наукових праць і сучасної нормативно-правової бази свідчать про наявність низки невирішених аспектів, які потребують подальшого дослідження. Передусім, у більшості наукових праць інституційне та інфраструктурне

забезпечення інноваційної діяльності розглядаються переважно як окремі складові інноваційного розвитку, без їх комплексного поєднання у межах цілісної регіональної інноваційної системи. Недостатньо уваги приділяється дослідженню взаємозв'язків між елементами інноваційної інфраструктури, механізмами державного регулювання, цифровими інструментами взаємодії та процесами комерціалізації інновацій у конкретних регіонах. Крім того, обмежено дослідженими залишаються питання міжрегіональної диференціації розвитку інституційно-інфраструктурного забезпечення. Наявні наукові підходи переважно мають загальнодержавний характер та недостатньо враховують специфіку функціонування регіональних інноваційних систем, зокрема регіонів Українського Причорномор'я, які характеризуються різним рівнем розвитку наукового потенціалу, інноваційної активності та інфраструктурної забезпеченості. Недостатньо опрацьованими є також практичні механізми інтеграції цифрових технологій у функціонування інноваційної інфраструктури. Попри активізацію процесів цифровізації, питання створення єдиних цифрових платформ взаємодії науки, бізнесу, інвесторів та органів влади, а також використання цифрових інструментів для підтримки комерціалізації інноваційних розробок залишаються недостатньо розробленими як у науковому, так і в практичному аспектах. Таким чином, необхідність дослідження особливостей інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору Причорномор'я, виявлення ключових диференціацій його розвитку та обґрунтування практичних рекомендацій щодо його удосконалення визначає актуальність даної статті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору регіону Причорномор'я, виявлення ключових тенденцій і диференціації його розвитку, а також

обґрунтування науково-практичних рекомендацій щодо його удосконалення в умовах цифровізації та майбутнього повоєнного відновлення економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційне інституційно-інфраструктурне забезпечення на думку авторів являє собою систему організацій, установ (технопарки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій, цифрові хаби, науково-освітні установи, нормативно-правові інститути) і механізмів, які створюють сприятливе середовище для розвитку інноваційної діяльності, взаємодії бізнесу, науки та влади, а також забезпечують цифрову інтеграцію регіону[15 с.10].

Науково-освітні установи є ядром регіональної інноваційної екосистеми, оскільки забезпечують формування людського капіталу, генерацію нових знань та розвиток інноваційного потенціалу територій. Саме вони здійснюють підготовку висококваліфікованих кадрів, здатних працювати в умовах цифрової трансформації економіки, а також сприяють створенню та розвитку інноваційної інфраструктури, зокрема науково-дослідних лабораторій, центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів, стартап-шкіл, наукових парків, корпоративних лабораторій та цифрових інноваційних хабів.

Крім того, заклади вищої освіти та наукові установи виступають важливими центрами взаємодії науки, бізнесу та влади, забезпечуючи комерціалізацію результатів наукових досліджень, розвиток прикладних інновацій та інтеграцію регіону у національний і міжнародний інноваційний простір. Саме рівень розвитку науково-освітнього середовища значною мірою визначає спроможність регіону формувати конкурентоспроможну інноваційну екосистему та забезпечувати довгостроковий економічний розвиток.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Одеська область налічує 32 заклади вищої освіти та 8 наукових інститутів, серед яких провідне місце у створенні інноваційної інфраструктури Одещини мають: Національний університет «Одеська політехніка», Одеський національний економічний університет, Одеський національний технологічний університет, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеський державний аграрний університет та ін.

Миколаївська область має 17 закладів вищої освіти, серед яких провідна роль належить Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаївський національний аграрний університет. Спеціалізація освітньо-наукової бази регіону традиційно пов'язана із суднобудуванням, машинобудуванням, аграрним виробництвом та енергетикою.

Херсонська область має 1 наукову установу — Інститут тваринництва степових районів імені М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» — Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства, а також 13 закладів вищої освіти, зокрема Херсонський державний університет, Херсонський національний технічний університет, Херсонський державний аграрно-економічний університет. Попри складні умови останніх років, освітній потенціал регіону зберігається.

Інноваційна інфраструктура Причорномор'я представлена широким спектром елементів: індустриальні парки, наукові та технологічні парки, інноваційні кластери, бізнес-інкубатори, центри підтримки технологій та інновацій (TISC), офіси інтелектуальної власності (IP Office) та т.ін. Карта інноваційної інфраструктури України у 2025р. представлено рис. 1. Елементи інноваційної інфраструктури Причорномор'я та їх динаміка представлено у табл. 1.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Дані наведені у табл.1 свідчать що Одеська область демонструє найбільш розвинену та динамічну інноваційну інфраструктуру серед досліджуваних регіонів. Загальна кількість елементів зросла з 18 у 2023 році до 33 у 2025 році, що свідчить про її активне розширення. При цьому розвиток має не лише кількісний, а й структурний характер: спостерігається зростання кількості індустріальних парків (з 3 до 6), формування інноваційних кластерів (з 0 до 3), поява інноваційних хабів (з 0 до 2), а також суттєве збільшення центрів інтелектуальної власності (з 2 до 11).

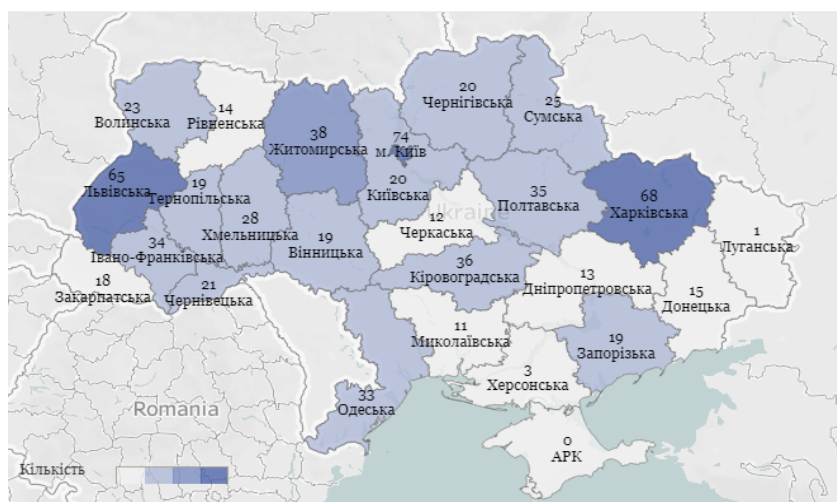

Рис. 1 Карта інноваційної інфраструктури України 2025р.

Джерело [16]

Водночас окремі елементи, зокрема технологічні парки, демонструють згорання діяльності, що може свідчити про трансформацію інфраструктури у більш гнучкі та сучасні форми організації інноваційної діяльності.

У Миколаївській області розвиток інноваційної інфраструктури має більш стриманий характер. Загальна кількість елементів зросла з 5 до 11, що свідчить про її поступове формування. Основні зрушення пов'язані з появою індустріальних парків (з 0 до 2), збереженням інноваційних кластерів (3) та розвитком окремих елементів інноваційної підтримки, таких як інноваційні хаби та центри трансферу технологій. Разом із тим відсутність більшості

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

інфраструктурних компонентів (зокрема технологічних парків, стартап-шкіл, TISC) вказує на фрагментарність розвитку та обмеженість інституційної бази.

Для Херсонської області характерною є критично низька забезпеченість інноваційною інфраструктурою та її нестабільна динаміка. Загальна кількість елементів зменшилась з 2 у 2023 році до 0 у 2024 році з подальшим незначним відновленням до 3 у 2025 році. Інфраструктура представлена поодинокими елементами (наукові парки, інноваційні хаби у 2023 році, а також центри трансферу технологій та інтелектуальної власності у 2025 році), що свідчить про відсутність системності у її формуванні. Більшість ключових компонентів інноваційної екосистеми фактично відсутні.

Таблиця 1

Динаміка елементів інноваційної інфраструктури регіону Причорномор'я

Елементи П	Область								
	Одеська			Миколаївська			Херсонська		
	Роки								
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Індустріальні парки	3	4	6	-	2	2	-	-	-
Наукові парки	3	1	2	1	1	1	1	-	1
Технологічні парки	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Інноваційні кластери	-	3	3	3	3	3	-	-	-
Інноваційні бізнес-інкубатори та акселератори	1	1	1	1	-	1	-	-	-
Інноваційні парки	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інноваційні технологічні платформи	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інноваційні хаби	-	2	2	-	-	2	1	-	-
Стартап школи	2	3	3	-	-	-	-	-	-
Центри	4	3	3	-	-	1	-	-	1

інновацій та трансферу технологій									
Центри підтримки технологій та інновацій (TISC)	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Центри ІВ	2	11	11	-	-	1	-	-	1
Всього	18	30	33	5	6	11	2	-	3

Джерело: сформовано за [17]

Таким чином, можна констатувати, що інноваційна інфраструктура областей Причорномор'я перебуває на різних стадіях розвитку, що безпосередньо впливає на ефективність інноваційної діяльності. Одеська область виступає центром формування інноваційної екосистеми, Миколаївська область демонструє поступовий розвиток із збереженням структурних обмежень, тоді як Херсонська область характеризується недостатнім рівнем інфраструктурної забезпеченості.

Структура елементів інноваційної інфраструктури має незбалансований характер у всіх областях регіону Причорномор'я. Переважають окремі інститути підтримки (індустріальні парки, кластери, центри ІВ), тоді як такі важливі елементи, як інноваційні платформи, інноваційні парки та розвинені мережі акселерації, залишаються недостатньо представленими або відсутніми.

Виявлені диференціації інституційно-інфраструктурного забезпечення областей Причорноморського регіону зумовлюють необхідність формування та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на підвищення його ефективності та активізацію інноваційної діяльності підприємницького сектору, зокрема:

1. Спрямувати частину наукового потенціалу областей на комерціалізацію розробок, а не лише на академічні дослідження. Насамперед доцільним є проведення комплексного аудиту наявних науково-технічних

розробок закладів вищої освіти та наукових установ з метою виявлення найбільш перспективних результатів інтелектуальної діяльності, придатних до практичного впровадження. Такий аудит має передбачати створення регіонального реєстру патентів, дослідних зразків, програмних продуктів, технологічних рішень і методик із подальшою оцінкою рівня їх технологічної готовності (TRL) та потенційного ринкового попиту. Важливим напрямом є створення або розширення діяльності офісів трансферу технологій та комерціалізації інновацій при університетах і науково-дослідних установах. Зазначені структури повинні забезпечувати правовий супровід об'єктів інтелектуальної власності, пошук інвесторів і партнерів, укладання ліцензійних угод, маркетинговий аналіз ринку та консультування науковців щодо можливостей практичного використання їхніх розробок. Це сприятиме скороченню розриву між науковою ідеєю та її виходом на ринок.

2. Формування регіональних фондів підтримки комерціалізації інновацій, кошти яких можуть спрямовуватися на створення прототипів продукції, сертифікацію, патентування за кордоном, участь у міжнародних виставках та просування інновацій на зовнішні ринки. Джерелами фінансування можуть виступати кошти місцевих бюджетів, міжнародних програм технічної допомоги, приватних інвесторів та грантових фондів.

3. Формування єдиної цифрової платформи інноваційних проєктів регіону. Така платформа має стати інтегрованим цифровим середовищем, у межах якого поєднуюватимуться підприємства, заклади вищої освіти, наукові установи, стартап-команди, інвестори, органи влади, міжнародні партнери та експертна спільнота. Доцільно, щоб функцію інституційного координатора платформи виконувала або регіональна агенція інноваційного розвитку Причорномор'я (Одеської, Миколаївської та Херсонської областей), або профільні департаменти обласних військових адміністрацій. Координатори мають відповідати за технічне адміністрування, актуалізацію даних,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

залучення учасників, кібербезпеку та інтеграцію платформи з іншими державними сервісами. На першому етапі доцільно провести аудит наявного інноваційного потенціалу регіону та сформувати цифровий реєстр учасників платформи. До нього мають увійти підприємства, університети, науково-дослідні установи, бізнес-інкубатори, технопарки, індустриальні парки, венчурні фонди, громадські організації та індивідуальні розробники. Для кожного учасника доцільно створити цифровий профіль із зазначенням компетенцій, ресурсів, потреб у партнерстві та контактних даних.

Функціонально платформа може складатися з кількох взаємопов'язаних модулів. Першим модулем має стати база інноваційних проєктів, де розміщуватиметься інформація про стартапи, прикладні розробки, технологічні рішення, інвестиційні пропозиції та наукові результати, готові до комерціалізації. Для кожного проєкту доцільно відображати сферу застосування, стадію готовності, потребу у фінансуванні, наявність патентного захисту та можливості співпраці.

Другим модулем доцільно створити інвестиційний маркетплейс, у межах якого інвестори, банки, грантові фонди та донорські організації зможуть знаходити перспективні ініціативи для фінансування. Це дозволить скоротити інформаційний розрив між авторами проєктів та джерелами капіталу. Інакше кажучи, гроші нарешті зможуть знайти ідеї, а не лише навпаки.

Третім важливим елементом має стати модуль кооперації та партнерства, який забезпечуватиме пошук технологічних партнерів, підрядників, консультантів, менторів і замовників інноваційних рішень. Для цього доцільно впровадити smart-matching систему на основі алгоритмів підбору за галуззю, компетенціями та потребами користувачів.

Четвертим модулем варто передбачити освітньо-консультаційний блок, де розміщуватимуться навчальні курси, вебінари, інструкції з підготовки

бізнес-планів, грантових заявок, захисту прав інтелектуальної власності, масштабування бізнесу. Це особливо важливо для малих підприємств і стартапів, які часто мають ідею, але не мають дорожньої карти її реалізації.

П'ятим модулем доцільно зробити аналітичну панель управління регіональними інноваціями. Вона повинна відображати кількість проєктів, обсяг залучених інвестицій, структуру галузей, кількість створених робочих місць, рівень активності громад, динаміку стартапів. Це дозволить органам влади ухвалювати рішення на основі даних, а не інтуїції.

Технічно платформу доцільно створювати як хмарний вебресурс із мобільною версією, багаторівневим захистом даних, електронною ідентифікацією користувачів та інтеграцією з державними цифровими сервісами. Для окремих функцій можуть використовуватися API-взаємодії з платформами грантів, відкритими реєстрами, освітніми системами та сервісами електронного документообігу.

4. Створити мережу галузевих акселераторів у сферах логістики, морської економіки, агротехнологій та ІТ. Галузеві акселератори являють собою спеціалізовані інституції підтримки стартапів та інноваційних компаній, діяльність яких спрямована на прискорення розвитку бізнес-проєктів через надання фінансової, менторської, консультаційної, експертної та організаційної підтримки. Їх формування має здійснюватися з урахуванням економічної спеціалізації регіону, ресурсного потенціалу та наявних конкурентних переваг.

У сфері логістики доцільно створити акселератор, орієнтований на розвиток цифрових рішень для транспортних перевезень, портового сервісу, митного оформлення, складської автоматизації та управління ланцюгами постачання. Базою для його функціонування можуть стати транспортно-логістичні підприємства, морські порти, профільні університети та ІТ-компанії регіону. Учасники акселератора могли б розробляти програмні

продукти для відстеження вантажів, оптимізації маршрутів, електронного документообігу та прогнозування транспортних потоків.

У сфері морської економіки доцільним є створення спеціалізованого акселератора maritime-tech спрямування. Його діяльність може охоплювати підтримку стартапів у галузях суднобудування, ремонту суден, морської робототехніки, навігаційних систем, безпеки судноплавства, екологічного моніторингу акваторій та енергоефективних морських технологій. Ключову роль у функціонуванні такого акселератора можуть відігравати профільні технічні університети, суднобудівні підприємства та портова інфраструктура Миколаївської й Одеської областей.

У сфері агротехнологій доцільно сформувати мережу акселераторів, орієнтованих на розвиток smart farming, точного землеробства, систем зрошення, біотехнологій, агродронів, цифрового моніторингу врожайності, переробки сільськогосподарської продукції та кліматично адаптованих технологій виробництва. Особливо актуальним це є для степових територій Причорномор'я, де аграрний сектор має стратегічне значення. Базою функціонування можуть стати аграрні університети, дослідні станції, фермерські господарства та агрохолдинги.

У сфері ІТ необхідно розвивати акселератори широкого профілю, орієнтовані на програмні продукти, кібербезпеку, штучний інтелект, GovTech, FinTech, EdTech та інші цифрові сервіси для держави, населення та бізнесу. Такі акселератори можуть функціонувати на базі університетів, коворкінгів та технопарків Одеси і Миколаєва. Вони мають стати середовищем для підтримки молодих підприємців, студентських команд і релокованих фахівців.

Організаційно доцільно впроваджувати єдину модель роботи акселераторів, яка включатиме відкритий конкурсний відбір команд, короткострокові інтенсивні програми розвитку (3–6 місяців), менторський

супровід, навчання з бізнес-планування, маркетингу, фінансів, правового захисту інтелектуальної власності, а також підготовку до залучення інвестицій. Завершальним етапом кожної програми має бути Demo Day — презентація проєктів перед потенційними інвесторами, фондами та представниками бізнесу.

Фінансування мережі галузевих акселераторів доцільно забезпечувати на засадах змішаної моделі: кошти місцевих бюджетів, гранти European Union, міжнародних програм розвитку, внески приватного бізнесу, спонсорські ресурси та венчурний капітал. Частину фінансування можуть забезпечувати великі компанії регіону як інструмент пошуку інноваційних рішень для власних виробничих потреб.

Також, на нашу думку, доцільним є створення загальної регіональної координаційної платформи розвитку секторальної акселераційної мережі «Причорноморський інноваційний коридор» за участю органів влади, закладів вищої освіти, бізнес-асоціацій, торгово-промислових палат, міжнародних партнерів та інвесторів. Це дозволить координувати програми, обмінюватися експертами, масштабувати успішні стартапи та залучати більші інвестиційні ресурси. Така структура повинна забезпечувати стратегічне планування, координацію програм підтримки, пошук джерел фінансування та інтеграцію акселераторів у національну і міжнародні інноваційні мережі.

Очікуваними та контрольними результатами створення такої мережі повинно стати зростання кількості стартапів і малих інноваційних підприємств, прискорення комерціалізації наукових розробок, створення нових робочих місць, збереження людського капіталу Причорноморського регіону.

5. Посилити інтеграцію університетів із бізнесом через корпоративні лабораторії та дуальні програми підготовки кадрів. Одним із

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

ключових інструментів має стати створення корпоративних лабораторій на базі університетів або безпосередньо на підприємствах. Корпоративна лабораторія являє собою спільний дослідницько-освітній простір, створений університетом і компанією для проведення прикладних досліджень, тестування технологій, стажування студентів та підготовки фахівців. У таких лабораторіях доцільно поєднати матеріально-технічну базу бізнесу з науковим потенціалом університетів.

Для Одеської області доцільним є створення лабораторій у сферах портової логістики, транспортних цифрових систем, морської інженерії, харчових технологій, медицини та ІТ. Для Миколаївської області пріоритетними можуть стати напрями суднобудування, машинобудування, енергетики, автоматизації виробництва та промислового дизайну. Для Херсонської області перспективними є агротехнології, зрошення, переробка сільськогосподарської продукції, екологічний моніторинг та відновлення інфраструктури.

Організаційний механізм створення корпоративних лабораторій має передбачати укладення довгострокових договорів між університетами та підприємствами, спільне фінансування обладнання, залучення викладачів і практиків до освітнього процесу, а також формування тематики досліджень відповідно до реальних виробничих потреб. Доцільно, щоб підприємства надавали сучасне обладнання або програмне забезпечення, а університети забезпечували науково-методичний супровід та кадровий ресурс.

Для стимулювання участі бізнесу у таких програмах доцільно запровадити податкові пільги для підприємств, що фінансують корпоративні лабораторії або оплачують стажування студентів, часткову компенсацію витрат із регіональних програм розвитку, грантову підтримку спільних освітньо-наукових проєктів, а також публічне рейтингування соціально відповідальних роботодавців. Паралельно необхідно впроваджувати дуальні

програми підготовки кадрів, які передбачають поєднання навчання в університеті з регулярною практичною роботою на підприємстві. За такою моделлю студент одночасно здобуває теоретичні знання та набуває професійного досвіду, що значно підвищує його конкурентоспроможність після завершення навчання. Важливим напрямом є залучення представників бізнесу до викладання окремих дисциплін, участі у роботі екзаменаційних комісій, спільної розробки освітніх стандартів та сертифікації компетентностей студентів. Це дозволить зробити освітній процес більш прикладним і актуальним.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що інституційно-інфраструктурне забезпечення інноваційної діяльності регіону Причорномор'я характеризується нерівномірністю розвитку та структурною незбалансованістю. Виявлено суттєві міжрегіональні диференціації у рівні розвитку інноваційної інфраструктури Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. Доведено, що Одеська область виступає регіональним центром формування інноваційної екосистеми завдяки концентрації закладів вищої освіти, наукових установ, індустріальних парків, інноваційних кластерів та центрів інтелектуальної власності. Миколаївська область демонструє поступове формування інноваційної інфраструктури, однак її розвиток обмежується недостатньою диверсифікацією інфраструктурних елементів та фрагментарністю інституційного середовища. Водночас Херсонська область характеризується критично низьким рівнем інфраструктурного забезпечення та нестабільністю функціонування окремих елементів інноваційної системи.

До пріоритетних напрямів удосконалення інституційно-інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності підприємницького сектору Причорномор'я віднесено активізацію комерціалізації наукових розробок, формування регіональних фондів підтримки інновацій, створення

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

єдиної цифрової платформи інноваційних проєктів, розвиток мережі галузевих акселераторів у сферах логістики, морської економіки, агротехнологій та ІТ, а також поглиблення взаємодії університетів і бізнесу через розвиток корпоративних лабораторій та впровадження дуальних освітніх програм. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню інноваційної активності підприємницького сектору, посиленню процесів комерціалізації результатів наукових досліджень, розвитку міжсекторальної взаємодії науки, бізнесу та органів влади, а також формуванню конкурентоспроможної регіональної інноваційної екосистеми.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням механізмів та інструментів інтеграції регіональних інноваційних систем України до національного та європейського науково-інноваційного простору.

Подяки. Статтю підготовлено за результатами дослідження, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів МОН України «Комплексне наукове дослідження забезпечення просторового інвестиційно-інноваційного розвитку Українського Причорномор'я» (договір № БФ/С20-2025 з Міністерством освіти і науки України; реєстраційний номер: РК 0125U003488)

Список використаних джерел

1. Сталий розвиток і цифрові інновації : монографія / за заг. ред. Б. В. Буркинського, О. А. Назаренка, О. І. Лайка, С. К. Хаджирадєвої. Одеса : ДУ «ІРЕЕД НАН України», 2024. 543 с.
2. Burkynskyi B., Horiachuk V., Laiko O., Shlafman N., Krivtsova O. Assessment of the socio-economic and environmental development of a region: a result-oriented approach. *Problems and Perspectives in Management*. 2021. Vol. 19, Issue 2. P. 40–56. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.19\(2\).2021.04](https://doi.org/10.21511/ppm.19(2).2021.04).

3. Rohozian Y., Zabloudska I., Melnykova O., Romakhova O., Karielin S. Territorial dimension for sustainable development of infrastructure enterprises: information and administrative component. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43, № 3. P. 354–362. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2021.3>.
4. Hnatkovych O., Yasinovska I., Smolinska S., Smolinsky V. Modern approaches to Ukraine's regional development management. *Regional Science Policy & Practice*. 2023. Vol. 15, Issue 1. P. 108–122. DOI: <https://doi.org/10.1111/rsp3.1264>.
5. Ligonenko L., Riepina I., Shevchuk N., Tepliuk M., Domina O. Innovation and infrastructure: driving forces for entrepreneurship development and economic opportunities. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024. № 5. P. 163–171. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-5/163>.
6. Shtal T. Development of high-tech innovation in Ukraine under sustainable development conditions. *World of Finance*. 2024. № 2. P. 54–67.
7. Кириченко О. С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах четвертої промислової революції : монографія. Київ : Університет «КРОК», 2021. 312 с.
8. Глібко С. В., Розгон О. В., Георгієвський Ю. В. та ін. Правове забезпечення інноваційного процесу в умовах адаптації законодавства України до законодавства ЄС : монографія. Харків : НДІ ПЗІР, 2022. 256 с.
9. Микитюк Ю., Микитюк В. Інноваційна інфраструктура забезпечення організації та реалізації інноваційних проєктів. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34, № 2. С. 280–285.
10. Куцик П., Бойко Р., Васильців Т., Корягін М., Процикевич А., Артеменко А. Інвестиційне середовище регіонів України: оцінка та механізми розвитку : монографія. Львів : ЛТЕУ, 2025. 420 с.

11. Копилюк О., Міценко Н., Куцик В. Інституційне середовище інноваційної діяльності як чинник забезпечення економічної мобільності МСП у регіонах України. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2026. № 19. С. 280–285.
12. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 526-р / База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/526-2019-%D1%80> (дата звернення: 15.04.2026).
13. Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності : проект Закону України від 29.08.2025 № 13715 / Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57219> (дата звернення: 15.04.2026).
14. Розвиток дослідницької інфраструктури: новий Закон Верховної Ради та роль ДНТБ України / Державна науково-технічна бібліотека України. 2026. URL: <https://dntb.gov.ua/news/8da8-d4d> (дата звернення: 15.04.2026).
15. Стан інноваційного забезпечення розвитку підприємницького сектору регіону в контексті цифровізації : аналітична записка / Т. В. Уманець, Г. В. Карпінська, І. А. Федоров, Л. С. Шаталова. Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2025. 48 с.
16. Інтерактивний дашборд: Мапа інноваційної інфраструктури України / Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://nipo.gov.ua/innovatsijni-mapy/> (дата звернення: 15.04.2026).
17. Інтерактивний дашборд: Динаміка елементів інноваційної інфраструктури України / Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://nipo.gov.ua/innovatsijni-mapy/> (дата звернення: 18.04.2026).